

Remiss av förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om obemannade luftfartygssystem (UAS) (TSF 2023-40)

Journalistförbundet har tagit del av Transportstyrelsens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om obemannade luftfartygssystem (UAS), nedan kallade drönare. Journalistförbundets remissvar begränsas till de delar av förslaget som påverkar medier och journalisters möjligheter att använda drönare.

Flygning med obemannade luftfartyg i svenskt luftrum

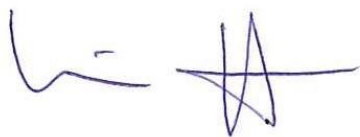
Som framgår av Transportstyrelsens konsekvensbeskrivning är det idag problem att få tillstånd att flyga med drönare inom femkilometersgränsen från vissa flygplatser. Enligt uppgifter från Bromma ATS, som framgår av Transportstyrelsens konsekvensanalys, säger Bromma ATS nej till alla flygförfrågningar inom 5-kilometersgränsen med hänsyn till trafikintensiteten och hänvisar i stället UAS-operatörer att flyga under 50 meters höjd inom kontrollzonen (CTR) utanför 5-kilometersgränsen. Detta leder enligt konsekvensanalysen till att drönarflygningar genomförs utan tillstånd. Enligt polismyndighetens rapport från 2021, som refereras i konsekvensanalysen, detekterades 4500 drönarflygningar i Bromma kontrollzon mellan maj och augusti 2021. Enligt Transportstyrelsen har det skapats en kultur där operatörer väljer att bryta mot reglerna.

Transportstyrelsen föreslår att det införs geografiska flygzoner som möjliggör för flygtrafikledning att, med hänsyn till lokala förutsättningar, topografi och stadsmiljöer, själva skapa områden inom kontrollzonen där flygning med UAS får ske enligt vissa villkor. Journalistförbundet välkomnar förslaget eftersom det får anses innebära en bättre ordning än den som gäller idag. Journalistförbundet ser dock en risk för att det fortsatt kommer att vara svårt att i praktiken få flyga inom femkilometersgränsen. Enligt Journalistförbundet är det också viktigt att Transportstyrelsen följer upp tillämpningen av de nya föreskrifterna så att tillämpningen blir enhetlig över landet.

Drönare används av olika anledningar, men en anledning att vilja flyga nära Bromma flygplats kan vara att operatören ska filma något nära flygplatsen, särskilt eftersom det finns bebyggelse tätt intill. Att fotografer har möjlighet att använda drönare är av stor betydelse eftersom det påverkar den grundlagsskyddade anskaffarfriheten. Att begränsa möjligheterna att använda drönare innebär, enligt Journalistförbundet, en inskränkning av informations- och yttrandefriheten. Enligt Journalistförbundet är det viktigt att berörd flygtrafikledningsenhet vid beslut om klarering eller tillstånd, samt villkor beaktar detta. Enligt Journalistförbundet bör det framgå av föreskrifterna att berörd flygtrafikledningsenhet vid beslut om klarering, tillstånd och villkor särskilt ska beakta de konsekvenser som beslutet kan få för operatörens möjligheter att utnyttja sin informations och yttrandefrihet.

Flygning över folksamlingar

Enligt den ny EU-reglering som trädde i kraft den 1 juli 2019 är det som huvudregel inte tillåtet att flyga med drönare ovanför folksamlingar. Det gäller även den lättaste kategorin drönare med maxvikt 900 gram. Precis som nämndes ovan innebär reglering av drönare att den grundlagsskyddade anskaffarfriheten inskränks. Att begränsa möjligheterna att använda drönare innebär, enligt Journalistförbundet, en inskränkning av informations- och yttrandefriheten. När det gäller folksamlingar kan det finnas ett intresse av att journalistiskt dokumentera folksamlingen när det till exempel gäller demonstrationer. Journalistförbundet ifrågasätter om det finns stöd för att tillämpa ett absolut förbud mot flygningar över folksamlingar när det gäller grundlagsskyddade medier. Enligt Transportstyrelsens förslag till föreskrifter ska det gå att göra undantag från förbudet för "Polismyndigheten, och vid behov andra organisationer som utför samhällsviktig verksamhet". Det tyder enligt Journalistförbundet på att det finns ett stort utrymme att göra undantag från förordningens bestämmelser. Enligt Journalistförbundet bör det även införas ett undantag som möjliggör för journalister att kunna rapportera och dokumentera om folksamlingar.

*Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet*